

Universul Literar

Directorii: VIRGIL N. DĂRĂSCU și STELIAN POPESCU

REDACTIA:

No. 11, Str. Brezolanu, No. 11

ABONAMENT:

== Lei 10 Anual ==

ADMINISTRAȚIA:

No. 11, Str. Brezolanu, No. 11

Dr. C. ISTRATI

Cititorii noștri au observat de sigur, că noi, reluând apariția „Universului Literar”, am ținut să vorbim mai întâi despre acela dintre oamenii noștri de litere care au dispărut în vremea acestui război.

De bună seamă se vor întreba cititorii noștri: atunci, ce cată printre aceștia, omul de știință care era doctorul Istrati?

Întrebarea pare firească, fiindcă e drept că preocuparea de căpetenie îl era laboratorul, dar nu e o taină pentru nimeni că acest regretat savant se îndeletnicea și cu literatura și că era un cercetător asiduu al trecutului nostru și un estetician de mult gust.

Aș putea cita intru susținerea acestei aserțiuni importante lui comunicare dela Academie: **cei trei mari oameni ai veacului: Alexandru, Grigorescu, Hașdeu și maiestrea sa operă văzută de toată românimea: expoziția de la 1906.**

În afară de opera lui didactică, d-rul Istrati numără la activul lui o interesantă colecție de comunicări făcute Academiei și un bogat material de cercetări și lucrări în domeniul istoric și arheologic.

Academician, profesor universitar, fost ministru, președintele Asociației române pentru progresul și înaintarea științelor, autorul volumului asupra expoziției din 1906, în care e adunat tot materialul din care reiese starea românului din acea

vreme, membru al multor societăți științifice străine, a lucrat ca puțini dintre oamenii noștri de seamă, pentru ca să ridice nivelul cul-

câte ori i se înfățișa prilejul. Iată ce scria el pe la începutul anului 1894, într-o revistă literară ce apărea pe vremea acela la București:

tural înăuntru și să facă cunoscută cultura noastră peste hotare.

Și dacă trebuie să recunoaștem neobositului cărturar netăgăduite merite pe tărîmul științific, istoric, literar și artistic, nu mai puțin trebuie să-i slăvim memoria pentru accentele lui de cald patriotism, ori de

„Resuscitați ca prin minune la viața națională după două secole de suferințe și torpore, abia cu anul 1821 începem ca națiune să ne gândim la drepturile și viitorul nostru. Starea în care ne aflăm în acest moment, era atât de miseră, morajul atât de abătut, neștiința atât de profundă, în cât, mai mult prin instinctul nostru de conservare,

decât prin judecată și cunoștință, s'a putut realiza începutul atât de frumos, care, alungând dictatura grecească de la 21, ne duse din victorie în victorie, pe terenul cultural și național, până la unirea țării în 1859.

„Oamenii mari ai românismului din acea vreme, ne uimesc prin convingerea lor de drepturile noastre și de succesele lor și par mai mult niște inspirați, chemați pentru a-și asuma marea misiune. Căci se cunoștea atât de puțin din trecutul nostru și ceea ce se cunoștea era atât de nesigur și incomplet, în cât le miri din ce izvoare ale istoriei noastre mărețe și-au luat ei puterea și avântul ca să îndrăznească cu atâta voință, cu atâta încredere, să lupte convingși de succes în această luptă a redoptării noastre, în care aveau, putem zice, lumea întreagă în contra lor. Trebuie să recunoaștem însă cu sinceritate și grațitudine că dintre toate popoarele și dintre tot oamenii ce aveau destinele omenirii în mână în acele timpuri, numai Franța și Napoleon al III-lea ne-au încălzit cu o rază de iubire și protecțiune.

Mulți istorici între care voi cita pe Bălescu și Hașdeu, ne arătară spre marea noastră surprindere și bucurie, că vitejii noștri străbuni erau alfel organizați încât străinii erau geloși de dănsii, mai mult încă, că prima armată regulată de infanterie, tunurile le mai alege, tunuri cu repetiție chiar, arcașii cei maiabili, tactica de luptă pe care marii căpitani cu mult în urmă o recomandau în lucrările lor, constituiau caracteristicile armatelor noastre, la care se adăoga, așezimea, sobrietatea și soliditatea recunoscută a

soldatului român. Astfel că rămâi uimit de cultura lor militară de respectul și spațma ce impuneau vecinilor și numai în acest mod putem să ne explicăm în prezent, cum adesea o mână de oameni au reușit cu succes atâtea războaie și au păstrat neatârnată țara, ca și spre marea noastră cinste, trebuie să recușinem că începutul epocii fanariote nu ne-a fost impus numai prin arme, dar mai mult prin intrigi și murdării, față de care românul nu știa să lupte.

„Și când istoria astăzi cu fapte precise ne arată că marșii noștri oameni de Stat și generali aveau în vedere nu numai apărarea țării, dar a culturii și independenței Europei; când se vede că mulți din ei au murit luptând contra Islamismului, pe care voiau să stingă din Europa, atât de amenințată de furia vecinic biruitoare a Turcilor în contra celorlalte neamuri: când vedem aceeași lovitură venită de la răsărit abia cu un secol și jumătate după ce Maurii sfâșiaseră în Spania: când turcii pătrunseseră deja până la Viena, trebuie să se recunoască că dacă nu era acest cuib de

bravi ce locuiau în Moldova și Muntenia și cari s'au jertfit timp de două secole într-o luptă disperată și distrugătoare pentru a opri în mișcarea lor pe acești cuceritori, cari păreau că nu mai au nici un obstacol pentru dâșii, Europa nu ar fi ceea ce este astăzi, cultura Statelor din Occident nu ar fi atât de înaintată.

„Istoria va pune în evidență ce timpul, că adevărata cruciadă și singura care a dat roade Europei, s'a făcut la gurile Dunării de poporul român!“

Icoană vie, din zecile și sutele în acest gen, datorită acestui savant, în care se oglindește pe lingă vaste cunoștințe istorice, patriotismul lui cald și pururea curat.

Ce mare păcat că acest sincer iubitor al Franței și mare român, a închis ochii înainte de a fi putut vedea și el izbânda Franței lui dragi și visul într-o realizarea căruia și-a consumat ultimele clipe ale vieții: România mare.

Torbil.

Correspondența Redacției

Din lucrările primite până acum spre publicare, vor apare unele în întregime, altele numai în parte și cu oarecare modificări.

Versurile semnate Minona și Prințisorul nu le putem publica.

Repetăm rugămintea noastră privitoare la manuscrisele ce ni se trimet, ca ele să aibă textul pe o singură pagină.

Rugăm pe cititorii noștri, autori sau deslegători ai jocurilor de distracție, să umbreze corespondența ce ne adresează.

Prea frumoasă poezia ce ne-a trimis d. căp. Argesan I. Am fi publicat-o cu plăcere, dar am citit-o a doua zi după ce am primit-o într'un ziar, așa că nu mai poate prezenta nici un interes pentru cititori. Il rugăm, ca de altfel pe toți colaboratorii noștri, dacă ne trimet ceva, să ne trimeată numai pentru noi, fiindcă dacă o vorbă să reproducem, avem noi ce reproduce.

Știe țiganul

(Snoavă)

Stăteau de vorbă mai mulți inși odată și printre ei se afla și un țigan.

Dintr'una dintr'alta veni vorba despre ale mâncării. Unul spuse una, altul alta, până ce un român spuse că mâncarea a mai bună pe lumea asta e curcanul pe varză.

— Ca bine zici, ruminico, zise țiganul, de unde sta, mâncarea alde curcan pe varza mai rar, zău mai rar.

— Ce spui, mă țigane, se vede că tu ai mâncat des curcan pe varză, de-î știi așa de bine gustul?

— Știu, cum sa nu știu, ca mi-a spus tata, ca i-a spus tat-s'o ca tata'l lui a vazut o data pântre niște huluci pa niște boiari mancând curcan pe varza și bun ci-că era ca-și lingeau boiarii deștile.

Dumitru Stăncescu

Surprins în țară străină

Declarația de războiu a României

Berlin, August 1916.

Pe la începutul lunii August mă duc la d-l Jean Constantinescu, secretarul legației române la Berlin, întrebându-l dacă nu cumva ar ști sau ar fi auzit măcar ceva asupra intrării României în război, căc am vrea să știm și noi ce să facem. Mai așteptam, spre a ne înscri pe la școli în semestrul din iarna 1916—1917 sau o ștergem în țară? D-sa, prietenos ca în totdeauna, răspunde:

— D-lor! De război nu știm nimic. Și chiar de-ar fi ca România să declare război nemților, credeți dv. că guvernul român o să ne facă noua cunoscut mai dinainte lucrul acesta? Totuși cred, continuă d-sa, că e bine să stați liniștiți aci, să vă înscriți pe la școli și să vă cătați de studii. De-o fi să prevedem sau să simțim vre-un pericol oarecare, vă vom face și d-v. cunoscut, pe cât ne va fi cu putință.

La 28 August st. n. cetesc în *Lokal-Anzeiger*: „România a declarat război Austro-Ungariei“. Mai cetesc odată, căci zău nu credeam ochilor. Dar e drept, România declarase război! In acea clipă nu m'am gândit la nimic altceva, decât să-mi iau un hașag mic de mână cu mine și s'o șterg, la Copenhaga. Mă duc la poliția din piața Monbijou, să-mi facă formalitățile de precare.

— De ce naționalitate sunteți? mă întreabă un sergent de poliție.

— Român! răspund eu.

— Creștin sau evreu? continua sergentul.

— Creștin.

— Veniți vă rog, mâine după prânz pentru schimbarea de adresă.

— Na na! gândi eu. Ce dracu o mai fi și asta? Dar de ce nu astăzi?

A doua zi la 29 August, mă duc d.n nou la poliție, spre a-mi pune ștampila de mutare și plecarea în același timp din Berlin la Copenhaga.

— Nu mai puteți pleca! imi zise sergentul, Germania, a declarat și ea război României!

— Când?

— Acum la orele 3 p. m. am primit ordin telefonic dela prefectura poliției să nu mai dăm drumul nici unui român. Sunteți așa dar prizonierul nostru! Imi grăi nemțoiul cu un zâmbet pe sub mustața groasă, stufoasă ce-o răsucea la Wilhelm. Vă-

zând că nu mai am încotro, mă urc în tramvai tocmai în strada Bisericej Matei — la legația noastră. Ajungând acolo, ce să văd? Legațiunea era atât de plină, în cât românii noștri stăteau și afară, pe stradă. Cu mare-mare greutate răzbiu până înăuntru. Vroiam să vorbesc cu secretarul.

— D-le Constantinescu! Ce-i cu noi? Ce-i de făcut?

D-le Michail! Imi răspunde secretarul. Cu toții suntem prizonieri neamțului. Am teografiat d-lui ministru Beldiman care e la băi și atașatului militar d-lui colonel Mircescu, la marelle Cuartier general, pe frontul de vest. Li aștept în fiecare moment.

Doctori, licențați, studenți, comercianți, lucrători — români, din toate straturile, eram la legație. Cu toții venisem să întrebăm, s'auzim să vedem ceva. Dar d-l Beldiman era la băi!

Peste câteva zile iată că sosesc în Berlin: atașatul militar dela marelle cuartier general d-l colonel Mircescu și mult așteptatul ministru, d-l Alex. Beldiman — dela băi!

Acum nădăjduiam, că în 2—3 zile totul va fi aranjat și că vom pleca cu toții, împreună cu legația — în țară.

Lucrurile s'au petrecut însă cu totul altfel. D-l Beldiman, își luă zilnic bastonul și-o pornea prin oraș după treburile d-sale pur personale. Nemții îi dăduse dela declararea războiului 5 zile răgaz, în care timp d-l Beldiman ar fi putut să ne ia cu d-sa pe toți românii, întreaga colonie română din Berlin.

Pentru mobila legației: 3 scaune, o bancă și 3 mese, cari trebuiau puse în siguranță a așteptat d-l Beldiman? Pentru documentele — Arhival... legației, cari puteau fi depuse în câteva ore la unul din consulatele străine? Pentru ca așteptat d-l Beldiman, să treacă termenul de 5 zile, după care termen, n'a mai fost chip de scăpare! Și ceva mai mult, d-sa știa foarte bine că nemții din România fură internați și de acest fapt în plus, d-sa trebuia să țină socoteală, grăbindu-se s'o șteargă cu noi împreună, cât mai repede pesete graniță! Atașatul militar și d-l Jean Constantinescu stătuiseră oarecum pe ministrul nostru d-l Beldiman, să plecăm cu toții cât mai de grabă, căci nu trebuie de lăsat timp nemților, să se mai gândescă

asupra plecării noastre. Care a fost însă răspunsul d-lui ministru?

„Nene, mai am încă ceva afaceri și nici mobila din casă nu mi-am asigurat-o! Cum să plec? Deci, afacerile personale și mobila d-lui ministru, făcuse să se treacă termenul de 5 zile și noi — pierdurăm trenul!

Când d-l Beldiman își terminase afacerile, se hotărî să plece. La plecare însă, s'a izbit de românii și mai cu samă de săraca studentime română, care vedeau că e lăsată în plata Domnului fără ban, casă și mâncare — în mâinile dușmanului!

În corpore de sute, cu lacrimile 'n ochi eram la legatie. În afară de d-l Jean Constantinescu, secretarul legatiei, om foarte de treabă, foarte amabil, — dar prea mic și fără de putere în asemenea momente. — nimic nu se mai afla în mijlocul nostru. Lacrimile îi curgeau și lui, văzându-ne cum împoram, lipsiți de orice mână de ajutor.

Iar d-l Beldiman, reprezentantul nostru și al țării, umbra cu bastonul în mână prin oraș — după afaceri!

Vroiam să vorbim cu d-sa, să expunem situația noastră, pe care desigur că și d-sa o cunoștea tot așa de bine ca și noi; vroiam, să ia măsuri. D-l Beldiman, nici nu vroia să audă, să dea ochi cu noi.

La un moment dat, când glaurile noastre erau pe un ton cam ridicat, iată că apare atașatul militar d-l col. Mircescu, d-sa întrebă:

— Ce vreți d-lor?

— Vrem să dăm ochi cu d-l ministru; vrem să vorbim cu d-l Beldiman, d-le colonel! spune unul dintre noi.

— Spuneți-mi mie d-lor ce vreți, replică atașatul, și eu voi spune d-lui ministru!

— D-le colonel! spune unul dintre noi, vrem să plecăm în țară cu d-l Beldiman, ministrul, reprezentantul nostru!

— Nu se mai poate d-lor! răspunse scurt, atașatul.

— Dar cum rămâne atunci cu noi, d-le colonel! întrebă un altul.

— Se va lăsa un fond, ne răspunse colonelul, din care veți fi ajutați!

Nu știu de ce va fi fondul, dar cum o să ajungem noi în țară, vom da de știre prin toate unghiurile ei, că au mai fost lăsați în Berlin și provincia dușmană — români, cari, vor fi ajutați prin liste de subscripție, Crucea Roșie, comitete, etc. D-lor! conținută d-l col. Mircescu, dacă ar fi după mine, eu v'ași lua pe toți cu toată dragostea și din toată inima mea de adevărat

român. Dar, ce să vă spun? Nu am destulă putere! Sunt prea mic!

— Trădător, trădător este d-l Beldiman, d-le colonel, se aude răsunând o voce dintre ai noștri. Vrea să plece, și pe noi să ne lase dușmanului. Trădător...

D-l Beldiman, n'o să plece. Vă asigurăm noi, d-le colonel, că n'o să plece! Să știm, că vom sta toată noaptea de strajă la poarta legatiei, dar d-l Beldiman n'o să plece, n'o să poată să fugă!

— D-lor, d-lor!... Intervine colonelul.

— Domnule colonel! Vrem să

II

Berlin, Septembrie 1916.

Delegația de trei studenți români ce se duse în audiență la d. ministru Alex. Beldiman să i arate nevoile noastre cerându-i sprijin, ajutor. — acum în aceste vremuri grele, — a fost de prisos. Nimic n'a putut să-l miște! Poate că mai ușor s'ar fi putut mișca din loc piatra de pe stradă decât inima d-lui Beldiman! D-sa spunea: nu avem fonduri. Aceste cuvinte seci — în vremuri de aman — ne copleșeau cu desăvârșire. Ne mai zicea: listele de subscripții din țară, crucea roșie, comitetele o să vă ajute! La ce folosește însă stomacului mâncarea promisă

Beldiman vroia să încredințeze secretarului 5000 lei pentru studentimea română dela Berlin. D. Constantinescu însă, apărătorul nostru, apărător al cauzelor drepte și cinste, replică ministrului:

— Bine, d-le ministru, stăi să facem puțină socoteală: în Berlin sunt 98 de studenți, în provincie 103. Total: 201 studenți români. Și dv. vreți să-mi lăsați 5000 de lei? Aceasta ar însemna să dau fiecareia, odată pentru totdeauna, 24 lei, 25 la sută. Și unde mai punei și pe ceilalți români cari nu sunt studenți și s deasemeni muritori de foame?.. Nu, d-le ministru! Cum vă zic, să facem puțină socoteală. Avem 201 studenți? Să punem pentru chria pe lună 30 lei și câte 5 lei pe zi de mâncare; ceea ce vine, 180 lei pe lună de student. Pentru 201 studenți, pe o lună de zile, îmi trebuiec 36180 lei. Și dv. vreți să-mi lăsați numai 5.000? Ce fac cu ei?

Cu greutate cum nu se pot închipi, d. secretar Constantinescu, abia a putut scoate de la d. Beldiman 25.000 lei. Din ce fonduri? Habar n'avem! În orice caz este sigur, banii n'au fost scoși din buzunarele Beldiman. Acei 25.000 lei au fost lăsați în mâna d-lui Constantinescu împreună cu o dovadă înscrisă, prin care ex-ministrul Beldiman, lăsase secretarului Legatiunii latitudinea să distribue la studenții români așa după cum d-sa va crede de cuviință.

A doua zi dimineața d. Beldiman era la gară, fiind întâmpinat de către nemți, cu flori, iar noi, săraca studentime română, în subsolul Legatiunii, ascuțam la d. Constantinescu, unicul nostru tovarăș iubit ce ne-a mai rămas credincios și la nevoie, ascultam cum ne cetea dovada înscrisă, dovada m'șeliei ministrului nostru la Berlin, înscălită chiar de mâna Beldiman.

D. Beldiman, pseudo-reprezentantul țării și al nostru, plecase desigur destul de liniștit și mulțumit, ba cred chiar foarte fericit căci își aranjase afacerile și și asigurase mobila — noi?, cu in'na frântă de durere și desnădăjduirea realității ce ni se dezvăluia n'aveam putere nici curaj să dăstăm ziua de mâine. Ne vedeam părăsiți, lăsați prizonieri nemților de însuși ministrul nostru!

De noapte că în tovarășia de călătorie a d-lui Beldiman se mai aflau vre-o 40 de ovari, majoritatea negustori. Atașatul militar, d. colonel Mircescu exclamă.

(Va urma)

EROU

SONET

Noi l'am văzut... Cu sufletul și dorul
De-a se lupta s'a dus în vremuri grele;
Și s'a luptat eroul fărăi mele,
Și s'a luptat spre moarte dându-și sborul

A săngerat în nopți fără de stele,
Și nu a plâns, nici l'a muncit fiorul
Când moartea 'n juru-i adună soborul
În mugetul a sute de ghiulele!

La Jiu și Mărășești, el mai cu seamă,
Când patria—a cerut,—i-a dat de vamă
Picior și braț și sânge cât o mare...

Slăviți-l dar... căci el este eroul
Ce lumii a dovedit și-a dus ecoul
Că merităm o Românie mare!

S. Hortopan

vorbim cu d-l ministru Beldiman. Ținem, să-i expunem situația noastră, care e vrednică de milă. Nu ne indoim de simțimintele d-v. Vrem însă să vorbim cu d-l ministru.

Aceste cuvinte erau grăte de studentul dela Technischehochschule din Charlottenburg—Duchiede, care mai târziu fu îngropat de nemți în lagărul Holzminden, de nemți — prietenii ai d-lui Beldiman!

Atașatul nostru militar, d-l colonel Mircescu, răspunse:

— Faceți un memoriu, alegeți o delegație de 3 inși și eu vă voi anunța mâine la orele 11 a. m.

Auzind aceste cuvinte, ne-am retras fiecare pe la casele noastre așteptând cu nerăbdare, să vedem ce ne aduce ziua de mâine.

mâine, când el astăzi moare de foame? Dar d. Beldiman nu vedea aceasta, căci nu suferea!

Correspondența din România nu mai primeam; bani nu ne mai venea, 1 a lunei trecuse și neplătind chirii eram amenințați de gazde să f'm dați afară în stradă; mâncarea la mulți era un lux! parte din noi însă, ne duceam de mâncam pe la bucatăriile populare, prin toate crășmele și prăvăliile ordinare din infundăturile Berlinului. Ce vreți, dacă nu aveam?! Eream mulțumiți și cu asta. Și nu erau doi, trei cari nu aveau iotă în buzunar căci doi trei ar mai fi putut fi ajutați de restul colegilor, dar toată românimea cât și mai ales studentimea trăgea mâta de coadă.

După ce delegația de trei s'a întors cu răspunsul negativ, d.

ERTAREA TACUTA

Se întorceau veseli după o lipsă de doi ani și jumătate. Dar, din ceata celor care păseau cântând spre casele lor, Oprea Bijoi se arăta fără chef. Și se arăta așa, pentru că primise o scrisoare dela Măriuca lui, prin care'i spunea că „n'a mai putut să trăiască așa cum o lăsase ei în lipsă de toate“.

Și mai înădea că „s'a dus la prietenul lui Marin, care a primit-o cu brațele deschise“. Mai adăoga încă femeea, în scrisoarea ei, că nu i-a luat nimic din casă, în care va găsi toate la locul lor. Numai pe Niculăiță, băiatul lor, l'a luat cu dînsa.

Le va găsi toate la locul lor, în casă. Dar, dacă lipseau ei?... Și cum nu erau să lipsească, dacă femeea spunea că n'a mai putut să trăiască așa cum o lăsase el în lipsă de toate?... Se dusesse la prietenul lui, Marin! Hm! Dar ce e cu aia?

Astfel de gânduri îl frământau pe Oprea și'l mâhneau. Nu'l adinceau însă în desnădăjduire. Resemnat asupra împrejurărilor cu care soarta îi îngrădise acuma viața, mergea pe stradă uituit. Să se ducă acasă! La ce, dacă locuința lui era pustie? Dar, dacă nu s'o duce acasă, ce să se facă, încotro să apuce?

Mergea pe strade în neștiere de vr'un ceas, când d'odată se pomeni ajuns chiar în dreptul casii lui. Casa lui? Da, chiar casa lui. Cum venise el tocmai acolo, nu'și putea da seama. Se opri și se uită cu luare-aminte să nu fie vr'o amăgire a ochilor. Nu, nu era amăgire. Dar și mai ciudat, și mai neașteptat lucru: ferestrele erau luminate. Se cruci. Dar apoi i se păru că așa trebuia să fie; că nu putea să fie altfel. Firește, se inoptase și căta să se aprindă lumină în casa lui... Hotărât pași spre locuință, im-

pluse în ușă și intră: Măriuca era acolo. Șezând pe lada, cosea la lumina lămpii, avind și albia cu copilul lângă ea.

Femeea ridică ochii după cusătura auzindu'i pașii și zise:

— Te-ai întors?... Bună seara!

El plecă din cap, drept răspuns, fără să zică niciun cuvînt.

Măriuca, după un minut de tăcere, mai adăoga:

— Iacă am venit și eu acasă. Am venit pentru că... pentru că Marin n'a vrut să mă mai fie...

El tăcea mereu, cu capul plecat pe piept. Femeea îl privi lung, așteptînd un cuvînt care nu eșia de pe buzele lui. Se ridică, strânse cusătura și șopti liniștit:

— Dacă mă gonești și tu, plec!

La aceste vorbe el o opri cu mâna și'l făcu semn să șează iar pe lada de pe care se sculase. La zgomotul făcut de mișcarea lor, copilul se deșteptase. Oprea îl ridică în brațe din copae și începu să-l legene sâsându-i binisor, ca să-l adoarmă iar.

A doua zi, când se deșteptară, copilul, culcat între amândoi, gungunea vesel ca un porumbel, cu brațele-i mici întinse spre ei.

Lui Oprea i se păru acuma, când deschise ochii, că nu lipsise nici o clipă de acasă, că așa cursese viața lor mereu neîntreruptă. Uitase trecutul greu de deunăzi și, în fața prezentului mulțumitor, se ridică, făcu o cruce spre icoana din perețele despre răsărit, înaintea căreia licăria candela aprinsă de Măriuca, și șopti:

— Doamne, ajută munca brațelor mele și fă ca lipsa să plară din casa mea în care Niculăiță să crească mare, sănătos și voinic!

IMPROVIZAȚII DIN CĂRNETUL DE RĂZBOI

Brăhășești (Tecuci) Septem. 1917

Unei mierărese.

Pe lângă stupii fără soț
Adesea am trecut

• M'au cunoscut vecinii toți —
Tu nu m'ai cunoscut.

In curtea ta mă uit mereu
Dar tu — tu nu mă vezi;
Cu cât îmi crește dorul greu
Tu mai puțin îl crezi

Căci electricitate n'ai
Și nu poți vai! să simți
Că după tine mă țin scai
Și că m'ai scos din minți

O, când te văd în robe-manteau
Și cu pembe fișu,
Imi vine ca să-ți strig: „Allò!...
De ce ești crudă tu?“

Când văd în zdrențaros pantof
Piciorul gol și mic,
M'apucă cu ah și cu of
Și tremurând îmi zic:

— Ce bine că pantof, picior,
La fel de negri sînt!
De-ar fi piciorul alb, de zor
M'ar și băga 'n pământ!...“

Și când văd dinți-ți de aur bun
Și drept în față puși,
Eu te iubesc ca un nebun,
Zău, dă-i să-i vînz la ruși!...

Iar când văd stupii, regulat
Desfășurați în trăgători,
Cu care tu ne-ai capturat —
Magnet la orice trecători! —

— „Gem stupii de Miere de Mal;
Dar n'ar fi bine (eu îmi zic)
Să fie seci, și 'n schimb să ai
Pe-a ta gurită doar un pic?...“

A. Ramo

:: & Comp. ::

(Snoavă)

Domnu Iorgu Stan, din firma Iorgu Stan et companie,
E în culmea fericirei, din minutul ăsta-i tată:
Jumătatea dumisale, legitima-i Melanie,
A născut de-un sfert de ceas un drăguț boboc de fată.
Lasă domnu Iorgu toate, uită și de prăvălie,
Intr'o clipă se îmbracă și, gătit de sărbătoare,
Se îndreaptă radios dar zorit spre primărie,
Să declare nou născutul, pe micuța-i succesoare.
Cum ajunge, un slujbaș îl și ia la întrebare:
— Cine-i muma? — Chiar nevasta, se numește Melanie.
— Foarte bine, asta-i mama, dar copilul tată n'are?
— Cum de nu! Scrie acolo: Iorgu Stan et companie.

Torbli

SUNT PAȘTILE AZII...

1919

Sunt Paștile azi mamă ! Și-ai dorit
Din vremi de mult o zi de sărbătoare ;
Azi mamă, toți, cei patru și-au venit
Și și-au umplut căminul tău de soare...

Sunt Paștile azi mamă ! Dumnezeu
Cobori la Altarele-oropsite...
Deschideți astăzi larg sufletul tău :
Și-adună-ți toate visele 'mplinite !...

Pustia vatră-e plină-acum de jur,
— Cu-o urmă-a Consinzenei în cenușe —
Și-ascuți cum am trecut peste Calvar,
Deprinși din hora Morții jucăușe :

In dimineața aceea s'a aprins
Spre miiazăzi și răsărit tăria
Și soarele privea în sânge 'ncins
Cum firea tremura simțind urgia !

Și-un vuet surd s'apropia din zări,
Ne zguduia din temelii Calvarul,
Cum valul revărsat, al unei mări
De oșel lovea să-i năruie hotarul...

Dar zbirii-atunci în calea lui ne-au pus
Să cimentăm cu sânge zăgazul
Și ne purtau spre răsărit și-apus
Pe unde străbătea turbat talazul !...

Peste Carpați deodată-un curcubeu
Trecu 'n spre Mureș capul să-și adape...
Cutremurați, credeam că Dumnezeu
Cobori din 'nalturi să ne scape ! !...

O clipă a fost.—Și bolta s'a negrit
De nori de plumb veniți, din miazănoapte,
Care-apăsau pe lanțul ruginit
Inăbușind nădejdea prinsă 'n șoapte.

Cu trup de sânge și de lacrimi stors
Cum dibuiam prin bezna plumburie,
Părea că moartea ni s'a pus pe tors
Linfoliul neființei pe vecie !...

Cu sufletul de-o cruce aninat,
Ne adăpam suflarea 'n colț de zare,
Unde un trecut însângerat
Mai stăvilea pornirile barbare !...

Și tot ce-aveam în noi pe-acest pământ
Sădit de-Altar și de strămoși în sânge,
Cu rostul dela leagăn la mormânt,
Simțeam că 'n jurul flamurei se strânge ! !...

Creștea de oase culmea de Calvar :
Cu vârful sparse bălțile de zgură ! !...
Și-o rază, dintr'un soare millenar
Stropi cu aur zarea prin spărtură...

Și-aprins se prăbușea al beznei stor
In capu-urgiiilor, din miazănoapte !...
Și Dimineața creștea 'n urma lor
Lărgind viața 'năbușită 'n șoapte...

Și 'n pragul neființei ne-am trezit
Pe culmea de-oase 'mbrățișaiți de soare
Și clopotele care le-au topit
Vesteam cu guri de tunuri... Sărbătoare ! !...

Și patru frați ne-am întâlnit sub steag,
— Iar Doina nu mai plângea de durere —
Tu mamă ne-așteptai acasă 'n prag,
Iar noi și-am spus : „Venim dela 'nviere ! !...”

Din vremi de mult de când ai tot dorit
Să-avem cu toții-o zi de sărbătoare ;
Sunt Paștile azi mamă ! Am venit
Și și-am umplut căminul tău de soare ! !...

Adrian G. Roșlanu

RUINELE

Mă apropii încet, nesigur și prins de un fior neînțeles, de zidurile tale vechi, castel singuratic!

Mă opresc în fața monumentalăi intrări, care mărturisește măreția ta trecută, dispărută odată cu cursul veacurilor.

La poalele tale doarme lacul adânc și întins, cu ape moarte, sticloase, pe de-asupra cărora mușta a întins un covor verde-galben, din care exală un miros de moarte.

Unde e vechea ta măreție? Unde sunt stăpânii tăi?

Câtă melancolie îți redesteaptă ceea ce e mort sau e gata să moară, ceea ce trezește în gând un trecut de strălucire?

Câte tîine nepătrunse ascunzi în zidurile tale bătrâne și mâncate de vremuri!

Edera le îmbracă ici-colo și ascunde urmele decăderii lor. Câte lupte necunoscute, câte drame ascunse nu ocrotesti?

Ce ecouri au răsunat în sălile tale nalte și reci?

Post-au țipete de durere, cuvinte de răzbunare, explozii de ură sau o melodie suavă a unei muzici triste?

O! Poeti ai trecutului, unde sunteți voi?

Trubaduri eleganți, cari v'ați înamorat de frumoasele castelane, de ce v'ați transformat în năluci rătăcitoare?

Pasionate castelane, cari poate ați mânat spre luptă și spre cruciade pe vasalii vostri, de ce s'au stins văpăile divine ale ochilor vostri?

Dece-ați părăsit severul și mărețul castel?...“

Pășesc în parcul tău pustiu, tăcut, inaccesibil.

Pe lunga alee acoperită de frunzele vestejite de atâtea toamne nenumărate, copaci își înalță siluetele sub cerul plumburiu.

Unde sunt florile, pe car voi, fecioarelor le-ați împletit în cununi fragede?

Unde sunt boschetele magice, pline de poezie și de taină?

Totul a dispărut, numai amintirile mai trăesc aci, sub aceste frunze îngălbenite cari foșnesc dureros sub pașii mei!...

Dincolo de zidurile tale, ruină sinistă, lacul doarme sub mușta verde, de-asupra căreia s'au ofilit petalele trandafirilor, aruncate de vânt din parcul tău!

Dece apa lui nu mai are blândul murmur din alte vremuri?

Unde e alba lebedă care plutea superbă pe sânul tău azuriu?

Odată, malurile acestea au fost acoperite de flori și plante exotice, martore poate ale unor scene grațioase și induloșetoare.

Dar timpul distrugător al frumosului, a învăluit într'o tăcere adâncă aceste meleaguri, dragi într'o epocă trecută, exuberante de viață, vibratoare de iubire și de triumf!

Pe malul lacului tăcut și trist răsare o cruce aurită pe care edera s'a suit în înălțurii grațioase.

Am aflat și povestea care doarme sub crucea aceasta umilă.

În adâncul apelor mucigăite dorm pe vecie două ființe alese, cari se iubeau și cari au dispărut în sânul lor într'o noapte liniștită și senină de vară, pe când natura adormea sub sărutările lunare, în cântecul privighetorilor, într'un extaz divin, fericite în moartea care le ducea într'o lume neînchipuită de lumină, unde visurile și iluziile nu sunt pângărite de fosnicile pasiuni pămânesti.

Ea era unica fiică a castelanului, destinată prin rang și nastere tot vreunui bogat castelan.

El era tânăr și voinic, cu suflet nobil și ales, dar sărac și umil.

... Si între ei erea o bărieră de netrecut, care îi împiedeca să se unească în viață, dar ei, cari se iubeau prea mult, s'au unit pe totdeauna în moarte.

Sărmane victime ale unei soarte crude!

Am ingenunchiat lângă cruce și m'am rugat pentru odihna sufletelor lor.

— „Dormiți în pace, sărmani martiri ai inimii! Voi v'ați ridicat, prin gestul vos-tru, de-asupra noroiului în care zace înjosirea umană!..“

Cântecul unui țăran tânăr care se întoarce după câmp în inserarea tristă mă trezește din vraja singurătății în care mă gădesc.

Sufletul mi-l simt înălțându-se spre tot ce e frumos și sublim.

Ce scenă poate fi mai frumoasă decât aceea care-ți desvălue farmecul unei armonii divine?...

În curând iarna își va cer-

ne tristețea ei pe locurile acestea.

Zăpada va troeni totul, acoperind și crucea singuratică, iar colo, în vale, nu vor mai răsună cântecele melancolice, ci va urla numai crivățul sălbatic, sau se va stinge 'geamătul vreunui vagabond care moare de foame și de frig!...

Mă depărtez aproape în fugă de locul tăcut și pustiu! — „Adio, ruină tristă a unui castel minunat!..“

Primăvara viitoare îți va aduce o undă de căldură și de parfumuri din zarea în-seninată, trezind încă odată în preajma ta un flor de viață nouă!...

Acum, eu fug aproape înspăimântat de lângă tine, ruină solitară și lugubră!....

Adio!...“

Const. Nutzescu

TATIANA ALEXINSKY

PRINTRE RANIȚI

— JURNALUL UNEI INFIRMIERE —

Traducere de GH. Dr. HOTIN

„Suntem fericiți a petrece câteva minute într'un cerc, care ne reamintește de familiile noastre“ ne' spun ei.

De multe ori nici nu au timpul să soarbă o înghițitură de ceai, căci goarna sună plecarea, și ei sunt nevoiți să se grămădească spre trenurile lor.

Astăzi ne-au vizitat foarte mulți ofițeri. Unii din ei, zărind cafeaua și salamul de pe masa noastră, n'au putut să'si oprească un zîmbet copilăros.

„Vă rugăm, nu vă jenați, sunteți ca la d-voastră acasă, luați salam“ — zise una din surorile noastre. Cât despre cafea o vom încălzi numaidecât.

Cel mai tânăr din ei tale o feliu de salam. Cafeaua e caldă, dar vai! goarna sună și musafirii noștri au sburat.

„Veți sătura pe fratele meu în locul meu — ne strigă unul dintr'înșii — sosește cu trenul celalt“.

Trenurile trec unul după altul și aduc cu ele știri în-tristătoare. Se zice că Austriecii ar fi luat ofensiva și că Germanii ar fi adus întăriri. Armata noastră nevoită să se retragă, orașul D. — ținta noastră — ar fi fost evacuat.

Personalul trenului nostru se mișcă, protestează, și pe fața tuoror ghicești întristarea, că ai noștri se retrag.

Totuși trenul nostru înaintează, cu greu ce e drept, dar înaintează!

În mica gară din K., aproape de San. Ne oprim alături de un eşalon militar. Ofițerii regimentului care'l compun trec la noi pentru o jumătate de oră. Doctora se fă cedând rugămintilor tinerei surori, care voia să se angajeze, întrebă pe ofițeri dacă voesc să o admită în regimentul lor. Răspunsul fiind afirmativ, sora, cuprinsă de o bucurie nebună, își îmbracă noua ei unifor-

mă. Părul de altfel și-l tălase din Kiew, dar se ascunsese, acoperindu-și capul cu o basma. Travestită în soldat părea un băiat de 16 ani.

Colonelul și medicul major ne promet de a proteja pe tinăra colegă, și și exprimă convingerea că soldații se vor purta la fel. Colonelul o conduce în fața vagoanelor trenului său, prezentând-o soldaților:

„Iată un nou soldat voluntar, Serge S... care pleacă cu voi. Dacă vre-unul nu știe să scrie și vroește a scrii familiei, sau dacă vre-unul din voi este rănit și vroește să fie pansat, n'are decât să se adreseze „dânsel”... ah! drace! voesc să zic „dânsului”... înțelegeți?”

Și colonelul își sbârli mustața sură și lungă, ca acela a lui Tarass-Bulba din povestea lui Gogol.

Mustata colonelului este mult mai aspră decât inima lui. El este pentru soldații lui ca o mamă — căci știind că mâine vor merge cu el la asaltul pozițiilor inamice, de unde mulți nu se vor mai întoarce — el voește să și petreacă cu veselie ajunul zilei de luptă.

Comandă soldaților de-a eși din vagoane și a se cobori pe cheiu, spune muzicantilor să și ia tamburinele și armonicele. Cheamă țărăncuțele grămădite în juru trenului și le invită a juca cu oamenii lui. Nu este decit ora unsprezece dimineața, dar balul improvizat e plin de viață. Tamburinele și armonicele fac să răsune văzduhul cu veselele melodii de polcă și căzăcească. Soldații joacă scâlțați în razele calde ale soarelui, iar la sfârșitul balului ei formează un cerc și ne cântă câteva marșuri, acompaniindu-le cu legănături încete și ritmice de la dreapta la stînga.

(Urmează)

Din cauza lipsei de hârtie, și până vom reuși a ameliora această lipsă, suntem nevoiți să apărăm în acest format.

Scuzându-ne față de cititori, și asigurăm că ne străduim să facem din Universul Literar cea dintâi publicație literară, care să satisfacă toate exigențele.

PARA ȘTIREA MEA

(ZNOAVĂ)

Ion Ciolpan scrie acuma către fiul dumisale
Care 'nvață la Paris și-i cam cere des parale
O scrisoare de dojană în cuprinsul următor:
„Măi, neprocopsit ce ești, tu mă crezi pe mine chior?
Știi cu câtă cheltuială te-am trimis la 'nvățătură,
Vrei să-ți răzi de punga mea și să ieși o secătură?
Ce tot una-două bani? Ori te-apuci mare de carte
Și petreceri, ștengării, le lași toate la o parte,
Ori viu de te-aduc în țară și te pun argat la vite.
Uite, fără știrea mea, biata mă-ta îți trimete
Cinci zeci galbeni și de-acuma, vezi să numai fii măgar,
Eu rămân al tău părinte Ion Ciolpan, proprietar”.

Torbil.

ORELE MARI

CIMITIRUL

(După LAVEDAN)

E în revărsatul zilei. La spatele unei bisericuțe de sat, cu elopotnița pe jumătate dărâmată, se întinde cimitirul, ocupat de infanteriști tăbărați în mijlocul mormintelor și d'a lungul zidurilor.

Într'un colț, câțiva oameni, așezați alătura pe moviștele de pământ, stau de vorbă.

E liniște deocamdată; ciocăniile cântă.

Și iată ce zic soldații care s'au pus la sfat.

— Mai complectaram și cimitirul ăsta. Il sfârșiram în noaptea trecută. De acum pot să pottească. Suntem gata!

— Da, gata. Adevărul e că cimitirul, ca poziție, e treabă bună. De aceea când dăm peste câte unul...

— Câte cimitire am făcut noi până acuma? Cinci? Șase?

— Așa, cam atâtea.

— Mi se pare că mai multe. Și le-am făcut cam pretutindinea.

— Nu le-ai numărat?

— Când mi-oi scrii memoriile — dacă le-oi scrii — am să le fac socoteala atunci.

— La ascultă: îți place ție să lucrezi în cimitire?

— Da, îmi place. Și îmi place din pricina zidurilor și fărâmaturilor de coloane care dau adăposturi. Poți să tragi în voce bună rezimând pușca pe brațele crucilor. Și apoi, unde mai pui că e ca un teren de onoare. Nu ești singur aicea; ai lume împrejur care te vede și ți ține de urât...

— Și dacă o fi să pleci, apoi ești gata. Nu ți trebuie dric.

— Nici gropar. O bombă de cele mari îți sapă groapa.

— Și alta ți-o astupă la loc. Și ăc'asa!

Unul uitându-se în prejur.

— Dar cimitirul e plin!

— O să ne mai strângem nițel și ne-om face loc.

— Mie unuia nu-mi place să mă bat în astfel de locuri.

— Pentru ce? La să judecăm nițel. Un câmpșor care o fi, când ajunge câmp de luptă se preface totdeauna în cimitir. Și astfel, și un cimitir poate să se schimbe în câmp de luptă.

— Așa e. Cu toate astea, nu-mi e la îndemână.

— Nu te-ai mai bătut prin cimitire?

— Nu. Pentru întâia oară

mă aflu cu arma la mână într'un cimitir.

— Așa e, nu te-ai deprins încă. Și eu eram tot așa la început. Dar o să vezi că, cum o începe danțul, n'o să te mai gândești că te aflu într'un asemenea loc.

— Nu știu, zău.

— Și adică ce ți închipu-ești? Ți-e frică, poate, de morții din prejur?

— Nu. Dar mi-e greu pentru ei. Erău aci tăcuți, acoperiți de iarba și de flori. Credeau că s'au găsit pacea pentru totdeauna. Și iată acuma că'i turburăm. Ce o să zică ei O să se supere pe noi!

— Nicidecum. Cu totul din potrivă, vor fi mulțumiți să ne vadă bătându-ne lângă ei și peste ei. Vom fi plapumele lor. Ii vom încălzi și'i vom însufleți. Dacă ar putea să ne dea vr'un ajutor, ar face o bucurioși.

— Mi se pare că ai dreptate. Uite, noaptea așa mi-a fost gândul la ce mi spui.

— Cum?

— Citiserăm eri o mulțime de inscripții de pe lespezi și de pe cruci. „Aici odihnește în pace... Rugați-vă pentru sufletul lui Ion... D-zeu să'l primească la sânul său...”

— Ajunge! N'ai avea de gând să mi le spui pe toate?

— Și apoi iată că dormind văzui, în vis, pe aceleași lespezi și pe aceleași cruci, în locul fraselor acestea, altele.

— Hei, ce spui! Ți le aduci aminte?

— Foarte bine. Pe una din ele citeam: „Curaj, îndrăzneală! Inimile noastre sunt cu voi”. Pe alta: „Cu ajutorul lui D-zeu, luați la goană!” Și pe alta iarăși: „Nu ne trebuie odihnă”. Și iarăși: „Bine ați venit!.. În sfârșit, o mulțime de salutări și îndemnuri de felul acesta care 'mi făceau plăcere. Și era par'că aveau... Nu e așa că e ciudat?”

— Da, e ciudat. Dar visa?

— Firește că visam. Dar un vis de război nu trebuie nescotit. Eu cred în visele astea. Da, sunt sigur că toți aceia care sunt aci și pe care nu'i vedem, ei ne vad pe noi, sunt sigur că trăesc cu sufletele noastre și că simt ce se petrece prin prejur. Altfel ar avea numai plăciseala bătăliei. De vreme ce se aflu amestecați cu noi soldații, de vreme ce sunt în rândurile noastre, trebuie să vorbească și să lucreze ca și noi.

— Măcar că, dacă întâmplarea... și adică de ce nu?... m'ar fi dus pe mormântul a lor mel... A!

— Ce vrei să zici?

— Uite, nu m'as putea bate... Mi s'ar lua tot îndemnul.

— Mie, din contra, mi s'ar da îndemn. Și iată chiar la ce mă gândesc. Mi nchipuesc că toți necunoscuții din mormintele de aici, sunt familia mea, rudele mele, prietenii mei, morții mei. Și chiar așa mi se și face, fără ca să am nici decum nevoie să mi încordez mintea pentru aceasta; toate mormintele seamănă unul cu altul. Și atunci mă lupt mai cu mușta tragere de inimă. (Un zgomot ciudat se aude deodată). Dar, să luăm amintel (Una, două, trei fluierături). Iată că începe snoapeala!

II

Și furtuna îngrozitoare izbucnește.

Crucile se crapă, își pierd brațele, cad rupte, cu fața în jos sau pe spate, d'odată, ori se sparg în tândări. Coloanetele sunt făcute bucăți. Epitafurile, biciuite, sfâșiate, aruncă în toate părțile cuvintele por de liniște și blândețe, cuvinte care se zdrobesc și se risipesc.

Lespezile groase, care cu multă greutate s'au așezat, răsărind a gol, se sparg ca sticlele, se macină și curg ca nisipul. Coroanele și alte pozoabe aduse la morminte sunt ridicate și se învârtesc în toate părțile, ca pasări inebunite de furtună. Și scoase din pământ, smulse, sguduite, cosciugele se ridică și se deschid, asemenea unor gherete care arată stând de streajă sentințele liniștite.

Plumbul mormintelor se topește și ciocotește simțindu-se înțuțit. Totul e răsucit, rupt, îmbucătățit. Grilele de fier sunt numai fărâmături. Arborii și scheletele se isbesc... Ah, dușul sinistru în care tăcânesc crăcile copacilor încrucișându-se cu oasele morților!

Tândările oalei de lut și ale urnei de metal se spulberă în aceeași țărână. Giulgiuri roase și pătate de rugină plescănesc ca steaguri bătute de vânt.

Câmpul liniștit și părăsit, turburat numai rar de câte un pas sfios, de câte un suspin înăbușit, de câte o „Veșnică pomenire“ răsărind din depărtare, de câte un bizit de albine; pașiștea gânditoare și tristă care nu e a nimănui, pe unde oricine poate să treacă, pe unde broasca orăcăia plânsu-i de noapte ascultând privăgatoarea; adăpostul singurătății și al păcii tănuite, acum este un cuplor, o cioco-

tire, o gură de vulcan prin care izbucnesc cenuși și făși de carne, un haos nebun de groază și de sgomote.

Dar, din haosul acesta, totdeodată cu strigătele splendide ale soldaților și căpeteniilor lor; totdeodată cu chemarea pătrunzătoare a răniților care îndeamnă la luptă, la goană, la răzbunare; totdeodată cu toate plângerile și toate suspinile, cu toate mormăelile, cu toate horcăelile, cu toate detunerile și mâniile mitraliei și toate răcnetețele deslănțuite ale fântelor, ale naturii și ale lucrurilor... glasurile morților, ca niște orgă mugitoare, se ridică, cresc și, dominând gălăgia supraomenească, isbutesc să se facă să fie înțelese.

E d'ajuns să îți încordezi sufletul ca să pricepi ce spun.

III

— Iată-ne!

— Suntem noi cei care nu mai eram. Noi suntem. Copiii ai lui Lazăr, am eșit din tranșee!

— În sfârșit, nu mai e întineric împrejurul nostru! E lumină! Pretutindeni pâlpează focul!

— Nu mai e tăcere! Ah, sgomotul, sunetele, desfășurarea urechilor! Toate cântărilor bronzurilor!

— Ce este, ce se petrece? Ce sărbătoare se celebrează?

— Ce aer! Adierea vântului! Parfumuri! Mirosul țării mele!

— Au in mugurit copacii!

— Recunosc totul.

— Eu, nimic.

— Unde e satul?

— Avea cinci sute de case.

— Casa mea avea acoperișul cel mai înalt. Nu'l mai văd.

— Unde sunt copacii, aleia cea mare, castelul?

— Și clopotnița?

— Dar cerul, unde e cerul?

Preotul. — Nu s'a mișcat din locul lui?

— El ascunde fumul.

Preotul. — E tot acolo.

Un bătrân. — Aveam, până adineaurei soarele vesel pe jumătate răsărit în pânțele mele. Mi l'au smuls. Unde e?

O femeie. — Și trandafirul răsărit din inima mea?

Un tânăr. — Și lămâța care mă îmbăta de miros?

Un cuminte. — Și oțiteluțele crescute pe fruntea mea?

— Nu mai e nimic, nimic!

Un notabil. — Ba da!

— Ce mai e?

Notabilul. — Mai e patria, al cărei strat și ale cărei brazde suntem noi acum. Să nu

uitați! Ea ridică sub obuzo.

Bătrânul. — Pentru dânsa strigăm soldaților: „Înainte! Ce frumoși sunteți! Copiii noștri! Posteritatea noastră! Ne credeți nepăsători? Mai întâi noi știm tot și numărul cât! Când se face rugăciuni la mormintele noastre, în ziua de Sămbăta morților și în celelalte zile, și când pleacă genuchii pe piepturile noastre, atunci își dau drumul gurii, ne spun toate... Și astfel noi le știm toate, absolut toate“.

Cumintele. — Nu ne cunoașteți, dar noi vă cunoaștem.

Un cultivator. — Și noi facem război. Treceți dar peste corpurile noastre! Nu mai sunt ale noastre. Grămădiți-le dar unele peste altele ca niște saci. Faceți-vă din ele apărători de glorie. Nu vă sfiiți. Resturile noastre nu mai suferă.

Bătrânul. — Și vom rezista mereu! Morții nu se dau înapoi.

O femeie. — Dacă o fi să cădeți, veți pica în brațele noastre.

Un sărac. — Dacă muriți, vă vom da paturile noastre.

Un bogat. — Dacă trăiți, veți lua coroanele noastre. Florile nemuritoare sunt pentru voi.

O femeie. — Pentru voi sunt rugăciunile noastre cele mai ascultate.

O fată. — Pentru voi săruțările noastre curate, ardorile noastre stinse!

O străbună. — Pentru voi vechile noastre binecuvântări.

Un preot. — Fericii preoți de astăzi! Soldați ai bisericii, voi serviți în rânduri. Pe vremea noastră, nu era permis. Iute, dați-mi o uniformă și un patraf!

Un contrabandist. — Mie dați-mi o pușcă!

Un arendaș. — Mie, o coasă! Imi trebuie pentru seceriș.

Un infirm. — Mie o casmal!

Un cerșetor. — Mie un clomag!

Un vier. — Un cuțit, ca să mi tai vița.

Un veteran. — Saboți! Am fost în lupta dela Jemmapes.

Un pasnic. — Eu băteam toba la Solferino.

Un curasier. — Am năvălit la Reichoffen de trei ori. Dați-mi sabie!

Un orb. — Am să pornesc. Înainte! Acuma, văd, văd!

Un copil. — Asta era viața?...

— O! Doamne! Pentru ce, la urma urmei, ne-ai deșteptat?

— Prea curând!

— Prea târziu!

— Ca să vedem ce vedem?

— E o grozăvie. Măcelul nu se mai sfârșește!

— Sgomotele astea îngrozitoare ne omoară încă odată! Întrec tunetul!

— Zici că sunt obuze? Nu ne spun eie că ne-a venit ziua din urmă?

Preotul. — Încă nu.

— A, răul! Numai decât! Arată-mi drumul pe unde să apuc.

Preotul. — Încă nu.

— Deccamdată e iadul pe pământ!

Preotul. — Încă nu.

— Țipețele astea sălbatice ale arămiilor... Sunt un semnal. Nu e oare trâmbița cavalerului de sus?

Preotul. — Încă nu.

— Uite, o pasare mare vine încoace! Zici că e un avion? Dar e ingerul. Ingerul! El este!

Preotul. — Încă nu.

Străbuna. — A, veșnică pomenire!

Preotul. — Sus să avem inimile!

— În sfârșit, dacă nu e loșafatul, judecata din urmă, Invierea așteptată, sperată... Ce e, ce e atunci?

Preotul. — Este o manevră... divină, un exercițiu, un strigăt al mării Deșteptări, pregătirea Păcii, în trăsnetețele Victoriei. Iacă, ascultați!

IV

Furtuna s'a depărtat. Bătălia se oprește, tace, moare și ea. Și, în jurul unui steag obosit, soldații strigă: Trăiască Franța! Au fugit! N'au putut să pue stăpânire pe morții noștri vechi. Ne culcăm tot în miți.

Jocuri Distractive

PROBLEMA DE ARITMETICĂ

de George T. Motoc

Cum putem avea câtul de 5 din următoarea împărțire:

$$\left(200 + \frac{11}{15}\right) : 40 =$$

ȘARADELE

din numărul 1 sunt:

Dece-bai
și Cor-tel

Le-au deslegat d-nii: Theodor Drön, Ionel Sinaer, Gică Comănescu, Gr. Duca, H. Cohn, G. T. Motoc, din București; d. A. Friedman din Galați și Gr. C. Mihăileanu din Bacău.

Coca V. Dumitru, Galați; C. N. Tănăsescu, Buzău.

Jean V. Pavel, elev la liceul Național Iași.